

Nowy Sącz, 22 maja 2023 r.

Opinia prawna w sprawie kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Przedstawiony stan faktyczny: Została znowelizowana ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2022.2140). W art. 191 ust. 5, ust. 7 pojawiło się określenie: "koszty objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej". Zgodnie ze znowelizowanym brzmieniem ww. art. 191 ust. 5 ustawy powiat, na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka lub placówka opiekuńczo-wychowawcza, zawiera z powiatem, o którym mowa w ust. 1-4, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, oraz kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ustawodawca, zarówno w ustawie o wspieraniu rodziny (...), jak też w uzasadnieniu do projektu zmiany ww. ustawy nie wyliczył przykładowo lub enumeratywnie kosztów, które należy uwzględnić w ww. zakresie.

Pytanie: Co należy rozumieć pod pojęciem: "koszty objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej"? Czy chodzi o samo wynagrodzenie koordynatora wraz z pochodnymi, czy też można wliczyć nagrody, czy można wliczyć trzynastą pensję? Czy mogą być też wliczone koszty dojazdu do rodziny (ryczałt samochodowy)? Czy mogą być wliczane koszty pozapłacowe np. koszty użytkowania pomieszczenia, komputera, zużycia papieru korzystania z samochodu służbowego itd.?

Odpowiedź: Do kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej powinno wliczać się wynagrodzenie, w tym przyznane koordynatorowi dodatki i nagrody oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne, o którym mowa w ustawie z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (tzw. 13-tka), pochodne od wynagrodzenia, wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający, koszty dojazdu koordynatora do rodziny zastępczej/RDD oraz do innych miejsc gdy jest to związane z wykonywaniem zadań koordynatora, koszty szkoleń/doskonalenia zawodowego koordynatora związane z wykonywaniem obowiązków na tym stanowisku pracy, koszty badań wstępnych i okresowych, ewentualnie zwrot kosztów/ryczałty wypłacane pracownikowi na podstawie przepisów o pracy zdalnej, jeżeli koordynator wykonuje pracę w tej formie. Innymi słowy chodzi o koszty bezpośrednio powiązane z zatrudnieniem i pracą koordynatora, jako osoby „opiekującej” się daną rodziną zastępczą/rodzinnym domem dziecka.

W mojej ocenie, do kosztów tych nie powinno wliczać się kosztów ogólnoadministracyjnych ponoszonych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, nawet jeżeli pośrednio wiążą się z organizacją miejsca pracy koordynatora (koszty zakupu mediów, zakupu materiałów biurowych itp.).

Należy zauważyć, że gdyby intencją ustawodawcy było proporcjonalne finansowanie wszystkich kosztów ponoszonych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej to w art. 191 ust. 5 i 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustawodawca wprost dałby temu wyraz. Tymczasem w przywołanym przepisie wyraźnie wskazano, że chodzi o koszty objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora, a nie opieką organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zwracam również uwagę na wykładnie celowościową i potrzebę racjonalnego podejścia do wskazanej regulacji. Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Innymi słowy ustawodawca, w przypadku złożenia przez rodziny zastępcze/rodzinne domy dziecka wniosku, zobowiązał powiat do zatrudnienia i utrzymania etatu koordynatora, ewentualnie zatrudnienia tej osoby na podstawie umowy cywilnoprawnej. W takim przypadku organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie ma możliwości „rozłożenia” zadań związanych ze sprawowaniem opieki nad rodzinami zastępczymi/rodzinnymi domami dziecka na innych pracowników.

Ponieważ ustawodawca ostatnią nowelizacją ustawy w szerszym zakresie umożliwił kierowanie dzieci do rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka poza powiatem miejsca zamieszkania, mogłoby dojść do sytuacji, w której powiat miejsca umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej ponosiłby dodatkowo wysokie koszty zatrudnienia specjalistów pracy z rodziną zastępczą/rodzinnym domem dziecka, jakimi niewątpliwie są koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, jednocześnie nie miałby żadnego tytułu domagania się od powiatów zobowiązanych do finansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej zwrotu tych kosztów.

Innymi słowy celem zmiany legislacyjnej w art. 191 ust. 5 i 7 było dalsze niepogorszenie sytuacji finansowej powiatu, których wolne miejsca w pieczy zastępczej zostały „wykorzystane” przez powiat, który takich miejsc sam nie wygospodarował. Proporcjonalne wyliczanie każdego możliwego kosztu ponoszonego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej mogłoby paradoksalnie doprowadzić do sytuacji, w której nakład pracy związany z tą operacją, byłby wyższy niż zwrot kosztów jaki powiat uzyskałby z tego tytułu.

Sporządziła r.pr. Bernadeta Skóbel, Kierownik Działu Monitoringu Prawnego i Ekspertyz w Biurze Związku Powiatów Polskich

Opinie Biura Związku Powiatów Polskich nie mają charakteru wiążącego. Zastosowanie się do ich treści jest przedmiotem samodzielnej decyzji każdej jednostki samorządu terytorialnego. Zastosowanie się do treści opinii nie może stanowić podstawy do wystąpienia z jakimikolwiek roszczeniami przeciwko Związkowi Powiatów Polskich.